

# PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech zásad  
soukromého práva

Svazek II.

Vše je dovoleno, co není zákonem zakázáno

Zásada dispozitivnosti

Ochrana slabší smluvní strany

Pacta sunt servanda

Bdělým náleží práva

Sestavil

PETR LAVICKÝ



JUDIKATURA

---

**SLOVO O AUTOROVI:**

**JUDr. Petr Lavický, Ph.D.** (nar. 1977) je absolventem Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a v současnosti pracuje jako odborný asistent na katedře občanského práva téže fakulty. V našem nakladatelství už vydal jako autor či spoluautor několik přehledů judikatury a podílel se na zpracování komentářů k občanskému soudnímu řádu, občanskému zákoníku a daňovému řádu. Je rovněž členem redakční rady nového časopisu *Rekodifikace & praxe*.

**PŘEHLED JUDIKATURY**  
**ve věcech zásad soukromého práva**

**Svazek II.**

# **PŘEHLED JUDIKATURY**

## **ve věcech zásad soukromého práva**

**Svazek II.**

**Vše je dovoleno, co není zákonem zakázáno**

**Zásada dispozitivnosti**

**Ochrana slabší smluvní strany**

**Pacta sunt servanda**

**Bdělým náležejí práva**

**Sestavil**

**Petr Lavický**



**JUDIKATURA**

Vzor citace: Lavický, P. Přehled judikatury ve věcech zásad soukromého práva. Svazek II.  
Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013, s. 284.

Právní stav judikatury byl uzavřen ke dni 31. 7. 2012.

© Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013

ISBN 978-80-7357-991-3 (brož.)  
ISBN 978-80-7357-992-0 (e-pub)  
ISBN 978-80-7357-110-0 (mobi)  
ISBN 978-80-7357-9111-7 (pdf)

**PŘEHLED JUDIKATURY**  
**ve věcech zásad soukromého práva**  
**Svazek II.**

Úvod .....	7	22. Dohoda o podmínkách skončení nájmu .....	61
<b>I. VŠE JE DOVOLENO, CO NENÍ ZÁKONEM ZAKÁZÁNO .....</b>	<b>11</b>	23. Dohoda o změnách na pronajaté věci ...	61
1. Restriktivní výklad důvodů neplatnosti právního úkonu .....	11	24. Zkrácení lhůty pro zánik pojištění ...	62
2. Dohoda o podmínkách skončení nájmu .....	13	25. Dispozitivnost právní úpravy sdružení bez právní subjektivity .....	63
3. Skončení podnájmu nebytových prostor .....	14	26. Právo účastníka sdružení kdykoliv z něj vystoupit .....	65
4. Závazek nekonkurovat si po zániku sdružení .....	17	27. Povinnost převzít zhotovenou věc ...	66
5. Uveřejňování informací o nabídce právních služeb advokátem .....	19	28. Kogentnost zákazu vymáhání výher z her a sázek .....	68
6. Vše je dovoleno, co není zakázáno, v pracovněprávních vztazích .....	21	29. Dispozitivnost právních norem a zásady poctivého obchodního styku .....	70
7. Vše je dovoleno, co není zakázáno, pro nositele státní moci neplatí .....	24	30. Přednost obchodních podmínek před dispozitivními ustanoveními zákona ...	72
8. Vše je dovoleno, co není zakázáno, neplatí pro veřejnoprávní osoby .....	26	31. Dispozitivnost ustanovení obchodního zákoníku stanovícího prekluzivní lhůtu .....	75
9. Politické strany .....	28	32. Dispozitivnost úpravy vlastnického práva ke zhotovované věci .....	78
10. Meze analogie ve veřejném právu ...	29	33. Dispozitivnost ustanovení upravujících závazek k provedení díla .....	82
11. Změna právní úpravy v průběhu řízení .....	34	34. Dispozitivnost § 693 obch. zák. ....	84
<b>II. ZÁSADA DISPOZITIVNOSTI .....</b>	<b>38</b>	35. Dispozitivnost úpravy následků odstoupení od smlouvy .....	85
12. Autonomie vůle a zásada dispozitivnosti .....	38	36. Kogentnost a dispozitivnost ustanovení zákoníku práce .....	91
13. Autonomie vůle a dispozitivnost občanskoprávní úpravy .....	41	<b>III. OCHRANA SLABŠÍ SMLUVNÍ STRANY .....</b>	<b>96</b>
14. Zásadní dispozitivnost občanskoprávních norem .....	44	37. Omezení autonomie vůle ochranou důvěry druhé smluvní strany I .....	96
15. Volnost určení práv a povinností .....	46	38. Omezení autonomie vůle ochranou důvěry druhé smluvní strany II .....	103
16. Kritéria posuzování kogentnosti či dispozitivnosti právních norem .....	48	39. Ochrana spotřebitele omezením autonomie vůle .....	105
17. Preference dispozitivnosti jako znak soukromého práva .....	51	40. Prodej zboží v obchodě .....	114
18. Kogentní povaha úpravy uzavírání smluv .....	52	41. Ochrana slabší smluvní strany jako korektiv zásady autonomie vůle .....	119
19. Uzavírání nájemní smlouvy .....	55	42. Limity autonomie vůle ve spotřebitelských vztazích .....	129
20. Sjednání výpovědi u nájmu uzavřeného na dobu určitou .....	56	43. Odstupné ve spotřebitelské smlouvě .....	133
21. Společný nájem bytu manžely; dobré mravy a kogentní právní norma .....	58	44. Nepojmenovaná smlouva coby smlouva spotřebitelská .....	136

45.	Zprostředkovatelská smlouva . . . . .	138	67.	Dohoda jako nepřehlédnutelný výron vůle státu . . . . .	213
46.	Smluvní pokuta ve zprostředkovatelské smlouvě I . . . . .	140	68.	Odstoupení od smlouvy . . . . .	219
47.	Smluvní pokuta ve zprostředkovatelské smlouvě II . . . . .	143	69.	Souhlas věřitele se změnou v osobě dlužníka . . . . .	220
48.	Smluvní pokuta ve spotřebitelských vztazích . . . . .	148	<b>V. BDĚLÝM NÁLEŽEJÍ PRÁVA . . . . .</b>	<b>225</b>	
49.	Zákaz odstoupení od leasingové smlouvy . . . . .	150	70.	Nepodání žaloby o zvýšení nájemného . . . . .	225
50.	Leasingová smlouva a spotřebitelský úvěr . . . . .	154	71.	Neověření správnosti údajů v listinách . . . . .	229
51.	Prodloužení promlčecí doby jakožto ujednání k tíži spotřebitele . . . . .	161	72.	Důsledky rozporu mezi skutečným stavem a zápisem v katastru nemovitostí . . . . .	237
52.	Časové omezení trvání práva ve spotřebitelské smlouvě . . . . .	163	73.	Iniciativa soukromoprávních subjektů . . . . .	239
53.	Náklady reklamace . . . . .	167	74.	Zásada <i>vigilantibus iura</i> a právo na spravedlivý proces . . . . .	241
54.	Jednostranné zvyšování ceny . . . . .	172	75.	Formulace žalobního petitu . . . . .	245
55.	Interpretace nejasných smluvních ujednání . . . . .	176	76.	Důkazní povinnost . . . . .	247
56.	Neurčitost nebo nesrozumitelnost pojistných podmínek . . . . .	178	77.	Procesní aktivita sporných stran . . . . .	251
57.	Nejednoznačné pokyny objednatele . . . . .	181	78.	Kontumační rozsudek I . . . . .	253
<b>IV. PACTA SUNT SERVANDA . . . . .</b>	<b>187</b>	79.	Kontumační rozsudek II . . . . .	260	
58.	Závaznost nepojmenované smlouvy . . . . .	187	80.	Uplatnění důvodů nezákonnosti rozhodnutí . . . . .	261
59.	Závaznost nevýhodné smlouvy . . . . .	190	81.	Přezkum opatření obecné povahy pouze z hlediska námitek uplatněných navrhovatelem . . . . .	265
60.	Povinnost plnit nevýhodný závazek . . . . .	193	82.	Dotčení vlastníka kolaudačním rozhodnutím . . . . .	268
61.	Obtížně splnitelný závazek . . . . .	196	83.	Povinnost uplatnit námítky v řízeních předcházejících řízení o ústavní stížnosti . . . . .	271
62.	Autonomie vůle, předvídatelnost následků a princip <i>pacta sunt servanda</i> . . . . .	201	<b>Přehled uveřejněných judikátů podle právních předpisů . . . . .</b>	<b>278</b>	
63.	Pozdější právní úprava . . . . .	205	<b>Věcný rejstřík . . . . .</b>	<b>279</b>	
64.	Restriktivní výklad důvodů neplatnosti právního úkonu . . . . .	206			
65.	Vázanost smlouvou o převodu nemovitosti, na základě níž dosud nebylo vloženo vlastnické právo . . . . .	207			
66.	Princip <i>pacta sunt servanda</i> coby obecná idea spravedlnosti . . . . .	208			

# PŘEHLED JUDIKATURY ve věcech zásad soukromého práva

Svazek II.

Sestavil  
Petr Lavický

## Úvod

Druhý svazek přehledu judikatury ve věcech zásad soukromého práva shrnuje judikáty týkající se zásady vše je dovoleno, co není zakázáno, zásady dispozitivnosti soukromoprávní regulace, zásady ochrany slabší smluvní strany, zásady *pacta sunt servanda* a konečně i zásady bdělým náležejí práva. Výběr těchto zásad není nahodilý, ale systematicky navazuje na první díl, jenž byl věnován zásadě autonomie vůle. Naposled jmenovaná zásada spolu se zásadami vše je dovoleno, co není zakázáno, a dispozitivnosti právní úpravy vytváří předpoklady pro co nejširší možnost volného chování subjektů soukromoprávních vztahů. Tato možnost však nemůže být neomezená, což vyjadřuje především princip ochrany slabší smluvní strany, jenž se tak stává neodmyslitelným doplňkem uvedených zásad. Nepřekračují-li však smluvní ujednání právem stanovené limity, jsou pro strany závazná, i kdyby byla pro některou z nich nevýhodná (*pacta sunt servanda*). S tím souvisí zásada *vigilantibus iura scripta sunt*, jež klade důraz na iniciativu a odpovědnost účastníků soukromoprávních vztahů.

Z technického hlediska jsou judikáty zařazené v tomto přehledu v naprosté většině případů kráceny, neboť jinak by nebylo možno dodržet rozumný rozsah díla. Krácení však nikdy nejde na úkor toho, co bylo k dané zásadě v upravovaném rozhodnutí řečeno.

Některá rozhodnutí, zařazená do tohoto přehledu, byla již součástí prvního svazku. To je důsledek shora zmíněného faktu, že zásada autonomie vůle se zásadami zařazenými do tohoto přehledu neoddělitelně souvisí. Vzhledem k tomu, že první a druhý svazek jsou samostatnými díly, jakož i s ohledem na ucelenost díla, by však nebyl jiný postup vhodný.

*Autor*



# Seznam použitých zkratk

## Prameny:

<b>ASPI JUD</b>	označení judikátu v právním systému ASPI
<b>PrRo</b>	Právní rozhledy
<b>R</b>	Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu
<b>Sb. NSS</b>	Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího správního soudu
<b>Sb. ÚS</b>	Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu
<b>SoJ</b>	Soudní judikatura

## Právní předpisy:

<b>d. ř.</b>	zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků
<b>Listina</b>	Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem ČNR dne 16. prosince 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2/1993 Sb.), ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
<b>obč. zák.</b>	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
<b>obch. zák.</b>	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
<b>o. s. ř.</b>	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
<b>SES</b>	Smlouva o založení Evropského společenství
<b>spr. řád</b>	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
<b>s. ř. s.</b>	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
<b>tr. řád</b>	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
<b>Ústava</b>	zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
<b>Ústava ČSSR</b>	ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky,
<b>zákon o advokacii</b>	zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
<b>zákoník práce</b>	zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
<b>zák. č. 174/1950 Sb.</b>	zákon č. 174/1950 Sb., o dražbách mimo exekuci
<b>zák. č. 23/1962 Sb.</b>	zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti
<b>zák. č. 94/1963 Sb.</b>	zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
<b>zák. č. 41/1964 Sb.</b>	zákon č. 41/1964 Sb., o hospodaření s byty
<b>zák. č. 109/1964 Sb.</b>	zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník
<b>zák. č. 65/1965 Sb.</b>	zák. č. 65/1965 Sb., zákoník práce
<b>zák. č. 36/1967 Sb.</b>	zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících
<b>zák. č. 50/1976 Sb.</b>	zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
<b>zák. č. 116/1990 Sb.</b>	zák. č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor
<b>zák. č. 202/1990 Sb.</b>	zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách
<b>zák. č. 526/1990 Sb.</b>	zákon č. 526 /1990 Sb., o cenách
<b>zák. č. 87/1991 Sb.</b>	zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích

- zák. č. 92/1991 Sb.** zákon č. 91/1992 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby
- zák. č. 229/1991 Sb.** zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku
- zák. č. 328/1991 Sb.** zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání
- zák. č. 424/1991 Sb.** zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích
- zák. č. 451/1991 Sb.** zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky
- zák. č. 455/1991 Sb.** zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
- zák. č. 586/1992 Sb.** zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
- zák. č. 634/1992 Sb.** zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
- zák. č. 182/1993 Sb.** zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- zák. č. 111/1994 Sb.** zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě
- zák. č. 152/1994 Sb.** zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů
- zák. č. 37/1995 Sb.** zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích
- zák. č. 85/1996 Sb.** zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- zák. č. 151/1997 Sb.** zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku
- zák. č. 82/1998 Sb.** zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
- zák. č. 128/2000 Sb.** zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- zák. č. 129/2000 Sb.** zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- zák. č. 130/2000 Sb.** zákon č. 130/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- zák. č. 367/2000 Sb.** zákon č. 367/1990 Sb., o obcích
- zák. č. 120/2001 Sb.** zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
- zák. č. 321/2001 Sb.** zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb.
- zák. č. 6/2002 Sb.** zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích
- zák. č. 37/2004 Sb.** zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů
- zák. č. 107/2006 Sb.** zákon č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- vyhl. č. 119/1988 Sb.** vyhláška č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem
- vyhl. č. 176/1993 Sb.** vyhláška č. 176/1993 Sb., o nájemném z bytu a úhradě za plnění poskytovaná s užíváním bytu
- vyhl. č. 279/1997 Sb.** vyhláška č. 279/1997 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku)

**Další použité zkratky:**

**Nejvyšší soud**

Nejvyšší soud České republiky

**Ústavní soud**

Ústavní soud České republiky

**ESD**

Evropský soudní dvůr, resp. Soudní dvůr Evropských společenství

# I. VŠE JE DOVOLENO, CO NENÍ ZÁKONEM ZAKÁZÁNO

## 1. Restriktivní výklad důvodů neplatnosti právního úkonu

čl. 4 odst. 4 Listiny  
§ 35, 39 obč. zák.

**Závěr, že určitý právní úkon je neplatný pro rozpor se zákonem nebo proto, že zákon obchází, se musí opírat o rozumný výklad dotčeného zákonného ustanovení. Nelze vystačit pouze s gramatickým výkladem. Významnou roli zde hraje především výklad teleologický. Je proto nutné se vždy ptát po účelu zákonného příkazu či zákazu.**

V soukromoprávní sféře ne každý rozpor se zákonem má za následek absolutní neplatnost právního úkonu. Smyslem ochrany legality v soukromoprávní sféře není jen ochrana zájmů státu, ale především ochrana soukromoprávních vztahů, tedy především ochrana smluvních vztahů podle zásady *pacta sunt servanda* (smlouvy se musí dodržovat).

V soukromoprávní sféře platí zásada, že co není zakázáno, je dovoleno. Proto každý zákonný zásah do této sféry je třeba vnímat jako omezení lidské svobody a proto je nutno vykládat ustanovení o neplatnosti právních úkonů pro rozpor se zákonem restriktivně a nikoli extenzivně. Opačný výklad by byl v rozporu s čl. 4 odst. 4 Listiny, podle kterého při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod (v tomto případě smluvní volnosti stran) musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Nález Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2005,  
sp. zn. II. ÚS 87/04  
Sb. ÚS 75/2005

### Z odůvodnění:

Stěžovatelka včas podanou ústavní stížností brojí proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 11. 2002, č. j. 62 Co 401/02, 62 Co 402/02-94, kterým byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 21. 3. 2003, č. j. 10 C 94/2001-50, ve znění usnesení ze dne 22. 8. 2002, č. j. 10 Co 94/2001-69. Namítá, že napadeným rozsudkem byl porušen čl. 11 odst. 1, a čl. 36 odst. 1 Listiny. Stěžovatelka byla žalována ve sporu o zaplacení částky 506 090 Kč s přísl., který jako žalobce vyvolal vedlejší účastník. Zaplacení této částky se domáhal tvrzením, že dne 3. 12. 1997 uzavřel se stěžovatelkou jako pronajimatelkou dodatek č. 3 k nájemní smlouvě ze dne 8. 6. 1994, kterým bylo proti původnímu ujednání zvýšeno nájemné. Tvrdil, že dodatek je neplatný proto, že o jeho uzavření nerozhodla obecní rada, ale sám starosta. Žalovaná částka byla rozdílem mezi zaplaceným zvýšeným nájemným a původně dohodnutým nájemným.

Soud I. stupně žalobě vyhověl. Vzal za prokázané, že rada obce, tedy stěžovatelky, podepsání dodatku neprojednala a neschválila, a právní úkon starosty je z tohoto důvodu podle § 39 občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) neplatný od počátku pro rozpor se zákonem.

Městský soud v Praze rozsudek soudu I. stupně potvrdil. Plně se ztotožnil s názorem Obvodního soudu pro Prahu 9, že dodatek č. 3 k nájemní smlouvě ze dne 8. 6. 1994 je neplatný z toho důvodu, že o jeho

uzavření předem nerozhodla obecní orgán. Proto jeho závěr, že se stěžovatelka bezdůvodně obohatila, pokud přijala plnění z absolutně neplatného právního úkonu, byl správný.

Ústavní soud, jak vyplývá z čl. 83 Ústavy, je orgánem ochrany ústavnosti. Do rozhodovací pravomoci obecných soudů proto může zasáhnout jen tehdy, došlo-li v jejich činnosti k porušení základních práv a svobod chráněných ústavním pořádkem. Pod tímto zorným úhlem posoudil napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

Z výše uvedeného vyplývá, že Ústavní soud neposuzuje výklad jednoduchého práva provedený obecnými soudy s výjimkou případů, kdy se dostane do zjevného rozporu s kogentními ustanoveními a nebo je extrémně formalistický. V posuzovaném případě byl základní otázkou výklad ustanovení § 39 obč. zák., podle kterého je neplatným právní úkon, který je v rozporu se zákonem, zákon obchází nebo se přičí dobrým mravům. Oba obecné soudy, které se případem zabývaly, dospěly ke shodnému závěru, že je absolutně neplatným právní úkon, spočívající v dodatku k nájemní smlouvě, kterým se upravovala výše nájemného. Šlo o smluvní vztah mezi obcí, tedy veřejnoprávní korporací, na straně jedné a podnikatelským subjektem na straně druhé. Vyšly z nálezu Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 576/2000. V něm Ústavní soud pro situaci platnou za účinnosti zákona č. 367/90 Sb., o obcích, vyslovil názor, že starosta obce nemůže vytvářet sám vůli obce, a proto nemůže platně učinit úkon závažným způsobem ohrožující majetek obce, bez platného rozhodnutí zastupitelstva, případně rady obce. Protože předmětný dodatek podepsal starosta stěžovatele bez předchozího schválení rady obce, posoudili tento úkon jako neplatný podle § 39 obč. zák.

Ustanovení § 39 obč. zák. bylo do zákona včleněno při jeho vzniku v roce 1964 a zůstalo v nezměněné podobě do současné doby, s jedinou výjimkou, že formulace „a nebo se přičí zájmům společnosti“ byla nahrazena formulací „a nebo se přičí dobrým mravům“. Došlo k ní v souvislosti s velkou novelou občanského zákoníku, provedenou zákonem č. 509/1991 Sb. Tato změna nebyla pouze kosmetickou. Tím totiž toto ustanovení dostalo zásadně jiný smysl než jaký mělo v původní úpravě. Ta byla poplatná době svého vzniku, kdy si stát činil právo zasahovat do soukromoprávní sféry v co nejširší možné podobě a omezil svobodnou vůli činit právní úkony celou řadou zákazů roztroušených v různých právních předpisech. Snahou zákonodárce tehdy bylo omezit svobodnou vůli občanů, a proto dominujícím kritériem byl tzv. „zájem společnosti“, tedy v podstatě zájem státu. Citovaná změna však dala tomuto ustanovení zcela jiný smysl tím, že upřednostnila dobré mravy, což je kategorie mezilidských vztahů. Tomu je pak třeba podříditi i výklad celého posuzovaného zákonného ustanovení.

Závěr, že určitý právní úkon je neplatný pro rozpor se zákonem nebo proto, že zákon obchází, se musí opírat o rozumný výklad dotčeného zákonného ustanovení. Nelze vystačit pouze s gramatickým výkladem. Významnou roli zde hraje především výklad teleologický. Je proto nutné se vždy ptát po účelu zákonného příkazu či zákazu. Důvodem, že zákonodárce v zákoně č. 367/1990 Sb., o obcích, potažmo v zákoně č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze, vymezil pravomoc orgánu obce při nakládání s jejím majetkem bylo ochrániti tento majetek před neodpovědným jednáním jednotlivce. Ostatně to pregnančně vyjádřil Ústavní soud v odůvodnění shora citovaného nálezu, sp. zn. IV. ÚS 576/2000, slovy „starosta obce tedy nemohl platně

učinit úkon závažným způsobem ohrožující majetek obce bez platného rozhodnutí obecního zastupitelstva, případně rady obce“. Ústavní soud vychází z názoru, který byl vysloven ve výše citovaném nálezu, že starosta podle dřívější ani podle současné úpravy nemohl a nemůže sám vytvářet vůli obce. Avšak tam, kde již vůle obce v zásadních bodech vytvořena byla, mu nelze upřít právo, aby v intencích takto projevené vůle jednal.

V konkrétním případě byla ze strany stěžovatelky dodržena všechna zákonná pravidla při uzavírání vlastní nájemní smlouvy. Neplatnost byla namítána jen ve vztahu k dodatku této nájemní smlouvy, kterým se upravovala pouze výše nájmu. Výše nájmu není podstatnou náležitostí nájemní smlouvy, tou je pouze dohoda, že věc se přenechává za nájemné, a není-li výše nájmu sjednána, určuje se podle kritérií stanovených zákonem. Pokud tedy starosta podepsal dodatek k nájemní smlouvě, kterým se upravovalo pouze zvýšení nájemného, nevybočil z původního rozhodnutí kolektivního orgánu obce, kterým byl udělen souhlas s uzavřením nájemní smlouvy.

Ústavní soud kromě toho zdůrazňuje, že v soukromoprávní sféře ne každý rozpor se zákonem má automaticky za následek absolutní neplatnost právního úkonu. Smyslem ochrany legality v soukromoprávní sféře není jen ochrana zájmů státu, ale především ochrana soukromoprávních vztahů, tedy především ochrana smluvních vztahů podle zásady *pacta sunt servanda* (smlouvy se musí dodržovat).

V soukromoprávní sféře platí zásada, že co není zakázáno, je dovoleno. Proto každý zákonný zásah do této sféry je třeba vnímat jako omezení lidské svobody a proto je nutno vykládat ustanovení o neplatnosti právních úkonů pro rozpor se zákonem restriktivně a nikoli extenzivně. Opačný výklad by byl

v rozporu s čl. 4 odst. 4 Listiny, podle kterého při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod (v tomto případě smluvní volnosti stran) musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Ústavní soud si je vědom, že stěžovatelka nenamítala porušení základních práv vyplývajících z čl. 4 odst. 4 Listiny. Vycházel ze své ustálené judikatury, z níž vyplývá, že je vázán petitum ústavní stížnosti, avšak není vázán jejím odůvodněním. Proto není v rozporu s jeho posláním, když je napadené rozhodnutí přezkoumáno i z jiných hledisek (srov. např. nálezy sp. zn. II. ÚS 305/99, Ústavní soud ČR, Sbírka náleží a rozhodnutí sv. 20, C. H. Beck, 2001, s. 217 a násl., nálezy sp. zn. I. ÚS 129/99, Ústavní soud ČR, Sbírka náleží a usnesení, svazek 18, C. H. Beck 2001, s. 243 a násl.).

Ústavní soud tedy uzavírá, že postupem obecných soudů bylo porušeno ústavním pořádkem zaručené právo stěžovatelky, zakotvené v čl. 4 odst. 4 Listiny. Nešetřily podstatu a smysl zákonných omezení kompetence starosty stěžovatelky a že tato omezení nesmí být zneužita k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Proto Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti a napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil.

## 2. Dohoda o podmínkách skončení nájmu

§ 2 odst. 3, § 676, 677 obč. zák.  
zák. č. 116/1990 Sb.

**Řídí-li se nájemní smlouva k nemovitosti občanským zákoníkem (§ 663 a násl.), mohou si její účastníci dohodnout podmínky skončení nájemního vztahu i jinak než stanoví § 676, 677 obč. zák.**

**Obecná úprava nájmu v občanském zákoníku (§ 663 a násl.) nebrání účastníkům smlouvy o nájmu nemovitosti, a to i uzavřené na dobu neurčitou, aby si v rámci smluvní volnosti (§ 2 odst. 3 obč. zák.) sjednali podmínky jeho skončení jinak než stanoví § 677 odst. 1 obč. zák., např. omezili výpovědní důvody odkazem na konkrétní ustanovení zák. č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění pozdějších předpisů, případně omezili či vyloučili možnost vypovědět nájem bez uvedení důvodu.**

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2012, sp. zn. 26 Cdo 3934/2010  
*ASPI JUD214878CZ*

#### **Z odůvodnění:**

Závěr odvolacího soudu, že řídí-li se nájemní smlouva k nemovitosti občanským zákoníkem (§ 663 a násl.), mohou si účastníci smlouvy dohodnout podmínky skončení nájemního vztahu i jinak než stanoví § 676, 677 obč. zák., je v souladu s právní teorií (srovnej např. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník II. § 676-684. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1930) i praxí (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 02. 2007, sp. zn. 28 Cdo 556/2006). Obecná úprava nájmu v občanském zákoníku (§ 663 a násl.) nebrání účastníkům smlouvy o nájmu nemovitosti, a to i uzavřené na dobu neurčitou, aby si v rámci smluvní volnosti (§ 2 odst. 3 obč. zák.) sjednali podmínky jeho skončení jinak než stanoví § 677 odst. 1 obč. zák., např. omezili výpovědní důvody odkazem na konkrétní ustanovení zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění pozdějších předpisů, případně omezili či vyloučili možnost vypovědět nájem bez uvedení důvodu.

### **3. Skončení podnájmu nebytových prostor**

zák. č. 116/1990 Sb.  
čl. 2 odst. 3 Listiny  
čl. 2 odst. 4 Ústavy

**Zákon o nájmu a podnájmu nebytových prostor (zák. č. 116/1990 Sb.) obsahuje speciální úpravu skončení nájemního poměru k nebytovým prostorům. Neobsahuje však zvláštní úpravu skončení podnájmu sjednaného na dobu určitou, ani u úpravy podnájemní smlouvy neodkazuje ohledně otázky skončení podnájmu na dobu určitou na ustanovení tohoto zákona ohledně nájemní smlouvy. Není-li v zák. č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, předpisu z oblasti soukromého práva, výslovně omezena možnost ukončit podnájemní smlouvu uzavřenou na dobu určitou, a tuto úpravu neobsahuje ani obecná úprava v občanském zákoníku, je nutné při posuzování možnosti skončení podnájmu na dobu určitou vycházet ze základní zásady regulace soukromého práva, že co není zakázáno, je dovoleno. Z toho nelze než dovodit, že strany podnájemní smlouvy si mohou sjednat libovolné výpovědní důvody bez ohledu na právní úpravu skončení nájmu nebytových prostor, kterou obsahuje zák. č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor.**

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2799/2009  
*ASPI JUD204565CZ*

#### **Z odůvodnění:**

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 13. srpna 2007, č. j. 12 C 134/2004-98, zamítl žalobu, aby byla žalovaná uznána povinnou zaplatit žalobkyni částku 112 941 Kč s úrokem z prodlení ve výši

4 % p. a. od 1. 10. 2002 do zaplacení (výrok pod bodem I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

Soud prvního stupně zjistil, že žalovaná jako nájemkyně nebytových prostor v Praze 1, Soukenická ulice č. 5, o celkové výměře 124 m<sup>2</sup>, uzavřela s žalobkyní jako podnájemkyní dne 27. 9. 2000 smlouvu o podnájmu části těchto nebytových prostor, a to za účelem poskytování manikérských služeb. Podnájem byl sjednán na dobu určitou od 28. 9. 2000 do 27. 9. 2001 s tím, že doba podnájmu se automaticky prodlužuje o další kalendářní rok za podmínky, že podnájemkyně písemně požádá nájemkyni o prodloužení smlouvy a nájemkyně s touto žádostí nevysloví nesouhlas.

Ve smlouvě byla sjednána možnost vypovědět smlouvu před uplynutím sjednané doby, a to jak ze strany nájemkyně, tak ze strany podnájemkyně. Podle čl. 3 bodu 2 písm. c) podnájemní smlouvy mohla nájemkyně písemně vypovědět smlouvu, jestliže podnájemkyně, která měla na základě dohody s nájemkyní osobně poskytovat manikérské služby tak, aby pokryly celou otevírací dobu salonu, tuto činnost takto nevykonávala, čímž byla narušena komplexnost poskytovaných služeb a docházelo k rozporu s obchodní politikou společnosti. Podle čl. 3 bodu 2 písm. d) citované smlouvy nájemkyně mohla písemně vypovědět smlouvu, jestliže podnájemkyně kvalitou svojí práce nebo osobním chováním a jednáním přes písemné upozornění hrubě porušuje klid, pořádek nebo dobré obchodní jméno nájemkyně. V čl. 4 podnájemní smlouvy se žalobkyně zavázala, že pokud z vážných důvodů (dovolená, nemoc, soudní řízení, jiný veřejný zájem, ošetřování dětí apod.) nebude moci vykonávat svoji činnost v salonu, nejprve požádá o zastoupení ve výkonu této činnosti druhou podnájemkyni, se kterou má nájemkyně podepsanou smlouvu o podnájmu

ve stejném předmětu podnikání, a že teprve když ani druhá podnájemkyně nebude schopna převzít její závazky v plném rozsahu, byla žalobkyně oprávněna zajistit provozování této služby třetí osobou po schválení jejího působení v salonu žalovanou. Žalobkyně v předmětné smlouvě prohlásila, že bere na vědomí, že bez předchozího souhlasu nesmí v salonu pracovat žádná další osoba, se kterou nemá žalovaná podepsanou podnájemní nebo pracovní smlouvu.

Dále bylo zjištěno, že žalovaná smlouvu dopisem ze dne 24. 1. 2002 vypověděla s tím, že žalobkyně opakovaně porušuje čl. 2 bod 3 písm. c) a d) podnájemní smlouvy. Žalobkyně listinu nepřijala, protože s důvody výpovědi nesouhlasila, přesto předmětné prostory vyklidila a začala pracovat v jiném salonu.

V řízení nebylo prokázáno, že by žalovaná žalobkyni písemně upozornila na nedostatky v její práci manikérky. Soud prvního stupně zjistil, že do 28. 10. 2001 byly v salonu dvě manikérky, žalobkyně a B. N., od 29. 10. 2001 zůstala v salonu pouze žalobkyně. Během listopadu 2001 na místo druhé manikérky vedle žalobkyně nastoupila E. V. a od 1. 12. 2001 na místo druhé manikérky vedle žalobkyně nastoupila J. Š. Do 28. 10. 2001 pracovala E. V. v salonu Portrait jako zástup za žalobkyni minimálně jedenkrát, maximálně dvakrát v měsíci, vždy společně páteční a sobotní směnu. Žalovaná nesouhlasila s tím, aby namísto žalované jako zástup pracovala E. V. v tom rozsahu, v jakém se to dělo v roce 2001. To žalobkyni tehdejší společnice žalované několikrát ústně vytkly a upozornily jí na to, že si přeje její osobní přítomnost v salonu ve dnech, kdy na ni připadá směna. Důvodem nepřítomnosti žalobkyně v salonu o některých pátcích a sobotách byla skutečnost, že žalobkyně vedla školení.



Soud prvního stupně dospěl k závěru, že mezi účastnicemi byla uzavřena smlouva o podnájmu části nebytového prostoru ve smyslu § 6 odst. 1 zákona č. 116/1990 Sb., ve znění účinném do 30. 12. 2002, na dobu od 28. 9. 2000 do 27. 9. 2001. Jednalo se o obchodní závazkový vztah ve smyslu § 261 odst. 1 obch. zák., jelikož se týkal podnikatelské činnosti obou účastnic řízení. Podnájem byl postupem smluveným ve smlouvě prodloužen na další rok, tj. do 27. 9. 2002. Ze skutkových zjištění soud dovodil, že v dané věci nebyl naplněn výpovědní důvod sjednaný v čl. 3 bodu 2 písm. d) podnájemní smlouvy, jelikož žalovaná žalobkyni nikdy písemně na žádné nedostatky v práci či osobním chování, které by měly mít za následek hrubé porušení klidu, pořádku nebo dobrého obchodního jména nájemkyně, neupozornila. Současně ale soud prvního stupně dospěl k závěru, že výpovědní důvod podle článku 3 bodu 2 písm. c) podnájemní smlouvy byl v době podání výpovědi naplněn, jelikož žalobkyně nebyla v roce 2001 do 28. 10. 2001 v salonu Portrait přítomna osobně tak, jak se smluvně zavázala, a nechávala se zastupovat E. V. Žalovaná s četností zástupů nesouhlasila, což žalobkyni sdělila. Z četnosti zástupů vyplývá, že žalobkyni v osobní přítomnosti v salonu nemohl bránit vážný důvod ve smyslu čl. 4 bodu 4 podnájemní smlouvy. Podnájem části nebytového prostoru tedy skončil uplynutím dvouleté výpovědní doby běžící ode dne 24. 1. 2002.

Žalovaná tím, že žalobkyni neumožnila po uplynutí výpovědní doby předmětný prostor užívat, neporušila žádnou svoji povinnost ze závazkového vztahu ve vztahu k žalobkyni a nemůže být dána její odpovědnost za škodu podle ustanovení § 373 obch. zák., která měla žalobkyni vzniknout právě v důsledku nemožnosti užívat původně podnájatou část nebytového prostoru.

K odvolání žalobkyně Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 20. listopadu 2008, č. j. 64 Co 231/2008-137, ve znění opravného usnesení ze dne 23. dubna 2009, č. j. 64 Co 231/2008-137 (správně 64 Co 231/2008-170), rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými závěry soudu prvního stupně a jako správné posoudil i jeho závěry právní. V řízení bylo zjištěno, že žalobkyně se nechávala opakovaně zastupovat, což žalobkyně ani v řízení nezpochybňovala. Závěr soudu prvního stupně, že tak byl naplněn výpovědní důvod ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. c) podnájemní smlouvy, a proto výpovědi danou žalovanou žalobkyni nevznikla žalované odpovědnost za škodu, je proto správný.

Podle odvolacího soudu je čl. 3 bodu 2 písm. c) podnájemní smlouvy nutno chápat v logické souvislosti s čl. 4 této smlouvy, kde je kladen důraz nejen na vysokou kvalitu, ale především na osobní výkon služby, přičemž jsou zde stanoveny striktní podmínky pro možnost provozování této služby třetí osobou. Z uvedeného odvolací soud dovodil, že právě osobní služba byla prioritou obchodní politiky žalované společnosti a jako taková je zdůrazněna v předmětném smluvním ujednání. Odvolací soud proto uzavřel, že napadený rozsudek je věcně správný.

Z argumentace dovolacího soudu:

Nad rámec výše uvedeného dovolací soud podotýká, že ani v případě, že by tato námitka relativní neplatnosti byla včas v průběhu řízení vznesena, by neobstála. Předmětná podnájemní smlouva se řídí ustanovením zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, jako zákona speciálního k občanskému záko-

níku, který obsahuje obecnou úpravu nájmu. Zákon o nájmu a podnájmu nebytových prostor obsahuje speciální úpravu skončení nájemního poměru k nebytovým prostorám. Neobsahuje však zvláštní úpravu skončení podnájmu sjednaného na dobu určitou, ani u úpravy podnájemní smlouvy neodkazuje ohledně otázky skončení podnájmu na dobu určitou na ustanovení tohoto zákona ohledně nájemní smlouvy. Není-li v zákoně č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, předpisu z oblasti soukromého práva, výslovně omezena možnost ukončit podnájemní smlouvu uzavřenou na dobu určitou, a tuto úpravu neobsahuje ani obecná úprava v občanském zákoníku, je nutné při posuzování možností skončení podnájmu na dobu určitou vycházet ze základní zásady regulace soukromého práva, že co není zakázáno, je dovoleno. Z toho nelze než dovodit, že strany podnájemní smlouvy si mohou sjednat libovolné výpovědní důvody bez ohledu na právní úpravu skončení nájmu nebytových prostor, kterou obsahuje zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor.

#### **4. Závazek nekonkurovat si po zániku sdružení**

**čl. 2 odst. 3, čl. 26 odst. 1 Listiny § 829 až 841 obč. zák.**

**Co v obchodních vztazích není zakázáno či vyloučeno obchodním zákoníkem, který v souladu s ústavním pořádkem (čl. 2 odst. 3, čl. 26 odst. 1 Listiny) spočívá na zásadě smluvní volnosti, je dovolené. Zákon tak sám připouští smluvní ujednání účastníků, omezující jejich obchodní činnost v rámci jejich autonomie vůle (nelze-li na takovou dohodu vztáhnout žádný z důvodů neplatnosti). V rozporu se zákonem tedy není smluvní závazek účastníků sdruže-**

#### **ní nekonkurovat si po určitou dobu po zániku sdružení.**

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. 32 Odo 662/2001  
*ASPI JUD38691CZ*

#### **Z odůvodnění:**

V posuzovaném sporu se účastníci sdružení v čl. 7 písm. c) smlouvy ze dne 13. 1. 1993 dohodli, že v případě ukončení činnosti sdružení se jeho členové (žalobce a žalovaná) zavazují nepodnikat v oblasti, ve které sdružení podnikalo, a to po dobu dvou let. V případě porušení této dohody má oprávněná strana právo na podíl na zisku tak, jako kdyby podnikali účastníci nadále společně.

Dohodou ze dne 11. 8. 1993 došlo k ukončení činnosti sdružení a účastníci provedli vzájemné vypořádání. V čl. 1 se žalobce vzdal práva uplatňovat povinnost žalované nepodnikat v oblasti, ve které sdružení podnikalo, podle čl. 7 písm. c) cit. smlouvy. Podle čl. 5 se žalovaná zavázala žalobci vyplácet po dobu pěti let od ukončení činnosti sdružení zprostředkovatelskou komisí ve výši \$ 0,15 v převodu na českou měnu, nejméně však 0,45 Kč za každou stopku orchideje dodanou a prodanou přímo nebo nepřímo firmou E. nebo A. do České republiky. Z těchto skutkových zjištění dovolací soud vychází, protože je žádný z účastníků nezpochybil.

Podle odůvodnění rozsudku odvolacího soudu „názorem odvolacího soudu je, že účastníci se takto platně zavázali, tedy vzdali se svého práva podnikat v určitém rozsahu a po určitou dobu, nemohli. Právo podnikat patří podle čl. 26 odst. 1 Listiny mezi hospodářská práva a toto právo lze omezit pouze zákonem (čl. 26 odst. 2 Listiny). Na základě toho je nutno dospět k závěru, že dohodou stran se nelze platně vzdát práva

podnikat, a to ani zčásti ani po omezenou dobu, nestanoví-li např. zákon možnost takovéto dohody, tedy že by zákonem bylo připuštěno takovéto omezení vyplývající přímo ze zákona, popřípadě že by se zákonem dovolovala dohoda stran; v tomto smyslu zmíněné ujednání čl. 7 písm. c) smlouvy o sdružení je tedy neplatné, a to bez vlivu na platnost ostatních ujednání smlouvy o sdružení“.

Dovolací soud konstatuje, že účastníci sdružení dobrovolně a svobodně převzali smluvní závazek nekonkurovat si ani po určitou dobu poté, co jejich sdružení zanikne. Takový závazek je v souladu s ustanovením čl. 2 odst. 3 Listiny, podle něhož „Každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“. Na předmětné smluvní ujednání se vztahuje obecný princip autonomie vůle. Přitom čl. 26 odst. 1 Listiny o právu podnikat zahrnuje i právo nepodnikat a „v širších souvislostech je právo na podnikání i právem podnikatele na ochranu podmínek, za nichž je možno podnikání realizovat“, přičemž „podstatou zůstává, že jde o zachování rovnosti v právu podnikat“ (viz náleží Ústavního soudu ze dne 1. 11. 1995 sp. zn. II. ÚS 192/95 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu č. 4/1995). Výslovně bylo judikováno, že „kategorie rovnosti, zakotvená v čl. 1 Listiny, náleží k těm základním lidským právům, jež svou povahou jsou sociálními hodnotami, konstituujícími hodnotový řád společnosti“ (viz náleží Ústavního soudu ze dne 7. 6. 1995, sp. zn. Pl ÚS 4/95 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu č. 3/1995).

Podobně Nejvyšší soud ve sporu společníků, kteří si v rámci společnosti s ručením omezeným sjednali zákaz konkurence i po ukončení jejich účasti ve společnosti, dospěl k závěru, že „rozšíření zákazu konkurence dohodou všech společníků tak, že bude vůči nim působit i poté, co jejich

účasť ve společnosti skončí, není v rozporu se zákonem ani se zásadami, na kterých spočívá obchodní zákoník“ (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 1. 2002, sp. zn. 29 Odo 463/2001).

Nejvyšší soud zdůrazňuje, že obchodní zákoník v souladu s Ústavou spočívá na zásadě smluvní volnosti, takže co zákon v obchodních vztazích nezakazuje, resp. nevylučuje, to je dovolené. Je-li zákon (obchodní zákoník) budován na principu smluvní volnosti, připouští tak zákon sám možnost dohody účastníků, pokud ji výslovně nezakazuje (a pokud na takovou dohodu nelze vztáhnout žádný z důvodů neplatnosti). V posuzovaném případě proto smluvní ujednání účastníků, omezující jejich obchodní činnost v rámci jejich autonomie vůle, není jedním z rozporu se zákonem. Nelze proto souhlasit s výkladem čl. 26 odst. 1 Listiny, který přijal odvolací soud, podle něhož by bylo možné se dohodou platně vzdát práva podnikat jen tehdy, pokud by takovou dohodou zákon výslovně připouštěl.

Obdobně dovolací soud hodnotí i názor odvolacího soudu týkající se údajné rozpornosti ustanovení čl. 5 dohody ze dne 11. 8. 1993 s dobrými mravy „a tedy neplatné podle § 39 poslední část věty obč. zák.“

Nebylo pochyb o tom, že žalobce zajistil kontakt na obchodníky z Thajska, který následně v rámci sdružení využívali oba účastníci. Zajistil tak „vědomostní“ či „znalostní“ základ (*know-how*), bez kterého by se obchod s thajskými orchiděmi neuskutečňoval. Pokud se při vypořádání sdružení žalovaná svobodně zavázala k vyplácení zprostředkovatelské provize, komise, poplatku apod., i přesto, že věděla, že žalobce žádnou činnost vyvíjet nebude a bude těžit i dodatečně ze svého kontaktu v zahraničí a profitovat tak na podnikání žalované, aniž by pro ni vyvíjel zprostředkovatelskou

činnost, není důvod považovat takovéto ujednání za nemravné. Takové jednání se samo o sobě nepříčí dobrým mravům, jestliže žalovaná při svém dalším podnikání má možnost využít získaných obchodních kontaktů, dříve zajištěných žalobcem.

Poněvadž odvolací soud uvedené právní otázky nesprávně posoudil, Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (ustanovení § 243b odst. 1 věta za středníkem a odst. 2 věta první o. s. ř.).

## **5. Uveřejňování informací o nabídce právních služeb advokátem**

čl. 2 odst. 3 Listiny

čl. 2 odst. 3 Ústavy

§ 17 zák. č. 85/1996 Sb.

**I pro uveřejňování informací o nabídce právních služeb advokátem platí zásada, podle níž je vše dovoleno, co není zakázáno. Informování veřejnosti advokátem o jeho podnikání při splnění závazně stanovených obsahových a formálních podmínek publicity proto není nedovolenou nabídkou právních služeb.**

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 7 As 60/2003-75 Sb. NSS 902/2006

### **Z odůvodnění:**

Kárná komise České advokátní komory rozhodnutím ze dne 6. 10. 2000 uznala žalobce vinným, že nabízel své právní služby v obchodním, občanském a trestním právu akciové společnosti T., čímž se dopustil kárného provinění, porušil § 17 zákona o advokacii a čl. 31 odst. 1 Pravidel, přičemž podle § 32 odst. 5 citovaného zákona kárná komise upustila od uložení kárného opatření.

Odvolací senát České advokátní komory žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 22. 5. 2001 rozhodnutí kárné komise potvrdil a odvolání žalobce zamítl.

Městský soud v Praze kasační stížností napadeným rozsudkem ze dne 22. 10. 2003 žalobu zamítl. V odůvodnění uvedl, že má za prokázané, že žalobce zaslal mimo jiné akciové společnosti T. oznámení o poskytování právních služeb (dále jen „oznámení“), které bylo učiněno v souvislosti se zápisem do seznamu advokátů a obsahovalo údaje, které je oprávněn v souvislosti se svým obchodním jménem zveřejňovat podle čl. 22 Pravidel. Protože však uvedené údaje obsahovala listina zasláná konkrétnímu subjektu a nešlo o informaci uveřejněnou v periodickém tisku, v neperiodických publikacích, rozhlasu, televizi ani audiovizuálních prostředcích, nepovažoval městský soud za důvodnou námitku žalobce, že postupoval v souladu s čl. 25 odst. 1 Pravidel. Naopak tímto postupem porušil čl. 31 Pravidel upravující nabídku právních služeb, neboť oslovení konkrétního subjektu způsobem, který zvolil, tj. doručením písemnosti obsahující údaje o tom, jaké služby stěžovatel poskytuje, je třeba vnímat jako nabídku těchto služeb.

Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího správního soudu:

Stěžejní pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti je otázka, zda oznámení o poskytování právních služeb, které stěžovatel zaslal mj. akciové společnosti T., je zakázanou nabídkou právních služeb, nebo naopak povolenou publicitou.

Podle § 17 zákona o advokacii postupuje advokát při výkonu advokacie tak,

aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže.

Podmínky informování o činnosti advokáta jsou upraveny v čl. 25 Pravidel a podle jeho odst. 1, ve znění účinném do 27. 9. 2003, smí advokát v periodickém tisku, neperiodických publikacích, rozhlasu, televizi a v audiovizuálních prostředcích v přiměřeném rozsahu informovat veřejnost o svém podnikání jen v souvislosti s tím, že údaje o jeho podnikání byly zapsány v seznamu advokátů, a to nejdéle po dobu 60 dnů od tohoto zápisu. Taková informace smí obsahovat jen obchodní jméno advokáta a doplňující údaje podle čl. 22, podle kterého v souvislosti se svým obchodním jménem může advokát, sdružení advokátů a veřejná obchodní společnost advokátů zveřejňovat i doplňující údaje o tom, že advokát je soudním znalcem nebo tlumočnickem, údaje o preferovaných právních oblastech, v nichž působí, údaje o tom, že je oprávněn vykonávat advokacii na jiném území, údaje o trvalé spolupráci s tuzemskými i zahraničními advokáty, údaje o svém sídle a pobočkách a v případech zvláštního zřetele hodných i své rodné jméno anebo pseudonym.

Z uvedeného vyplývá, že informování veřejnosti o podnikání (publicita) podle čl. 25 odst. 1 Pravidel má svou obsahovou stránku spočívající v přiměřené informaci o podnikání advokáta učiněné v souvislosti s jeho zápisem do seznamu advokátů, včetně doplňujících údajů (čl. 22 Pravidel), a dále svou stránku formální, spočívající ve výčtu prostředků, jejichž prostřednictvím může být tato informace poskytnuta, a to mimo jiné prostřednictvím neperiodické publikace.

Čl. 31 Pravidel stanoví, že advokát nesmí nabízet poskytnutí právní služby osobě,

kteřá ji na něm sama nepožaduje, ledaže jde o osobu, s níž se soukromě nebo při výkonu advokacie stýká. Výjimečně tak smí učinit, je-li zřejmé, že neprodleně poskytnutí právní služby je v zájmu takové osoby nezbytné. Při nabízení svých právních služeb se advokát musí zdržet jakéhokoliv naléhání, zvláště je-li z okolností nebo projevu osoby, které je služba nabízena, zřejmé, že o ni nemá zájem.

Z uvedených pravidel vyplývá, že mezi nabídkou právních služeb a zveřejněním informace podnikání advokáta (publicitou) je úzký vztah, který vychází z logické premisy, že to, co je dovoleno, nemůže být zároveň zakázáno. Proto oprávněná publicita je vlastně jen další dovolenou nabídkou právních služeb nad rozsah dovolené nabídky právních služeb vyplývající z čl. 31 Pravidel.

Oznámení o podnikání stěžovatele obsahuje datum 1. 1. 2000, jméno a titul stěžovatele a text: „Právní služby v obchodním, občanském a trestním právu. Posuzování obchodních kontraktů, právní rozbor a řešení situací včetně investiční výstavby, také podle rakouského a německého práva. Zastoupení a jiné právní služby při obchodních jednáních vedených v německém jazyce“ s uvedením sídla stěžovatele, telefonního spojení a internetové adresy. Z data uvedeného na listině lze dovodit, že písemnost byla odeslána v souvislosti se zápisem stěžovatele do seznamu advokátů a obsahově ji lze považovat za přiměřenou informaci o podnikání stěžovatele jako advokáta, přičemž další v ní obsažené údaje lze hodnotit jako doplňující údaje podle čl. 22 Pravidel. Jako takovou ji hodnotil v napadeném rozsudku i městský soud. Protože však uvedené údaje obsahovala listina zaslaná konkrétnímu subjektu a oznámení o podnikání nebylo zveřej-

něno prostředky uvedenými v čl. 25 odst. 1 Pravidel, tj. v periodickém tisku, rozhlasu, televizi a v audiovizuálních prostředcích, dovodil městský soud, že listina není neperiodickou publikací. Skutečnost, že listina s oznámením o poskytování právních služeb byla doručena konkrétnímu subjektu či blíže neurčitěmu počtu subjektů, je podle názoru Nejvyššího správního soudu pro věc samu nepodstatná. Protože není sporu o tom, že oznámení o podnikání nebylo zveřejněno v periodickém tisku, rozhlasu, televizi a audiovizuálních prostředcích, namítal stěžovatel v žalobě, že listina obsahující předmětné oznámení o podnikání je neperiodickou publikací. Městský soud tuto námitku odmítl, aniž tento svůj právní názor jakkoliv blíže odůvodnil. Při splnění obsahových požadavků přiměřené informace o podnikání advokáta podle čl. 25 odst. 1 Pravidel je právě vypořádání se s námitkou, že listina, na které bylo oznámení vytištěno, je neperiodickou publikací, klíčové pro posouzení otázky, zda stěžovatel oprávněně informoval veřejnost o svém podnikání a v tomto rozsahu i dovoleně nabízel právní služby v souladu s čl. 25 odst. 1 Pravidel, či zda šlo naopak o nedovolenou nabídku právních služeb podle čl. 31 Pravidel. Vypořádání se s touto námitkou však musí být přezkoumatelné a musí být zřejmé, jakými úvahami se při něm městský soud řídil. Pojem „neperiodická publikace“ je přitom pojmem právním, který je upraven v řadě právních předpisů, mimo jiné v zákoně č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů, který v § 1 obsahuje definice jednotlivých druhů neperiodických publikací. Proto pouhé odmítnutí možnosti, že listina s oznámením je neperiodickou publikací, aniž by městský soud tento závěr odůvodnil, je naprosto nedostatečné a činí napadený rozsudek nepřezkoumatelným.

## **6. Vše je dovoleno, co není zakázáno, v pracovněprávních vztazích**

**čl. 2 odst. 3 Listiny**

**čl. 2 odst. 4 Ústavy**

**Ustanovení čl. 2 odst. 3 Listiny a čl. 2 odst. 4 Ústavy, znějící „Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“, musí platit i pro oblast pracovněprávních vztahů a to i při vědomí jejich specifík, neboť jde o ustanovení, mající v každé demokratické společnosti zásadní význam, a to potud, že je pojistkou svobody a současně i pojistkou proti totalitarní společnosti, jíž je vlastní snaha o znormování pokud možno všech oblastí života.**

Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II. ÚS 192/95  
*Sb. ÚS 73/1995*

### **Z odůvodnění:**

Navrhovatel ve své ústavní stížnosti namítá nesprávnost napadených rozsudků tak, jak jsou shora označeny, potud, pokud krajský soud, jsa vázán zrušujícím rozhodnutím Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 1995, č. j. 6 Cdo 105/94-106, dovodil, že ujednání obsažená v čl. V smluv o tom, že se vedlejší účastníci (v řízení před obecnými soudci odpůrci) zdrží „po dobu 12 měsíců od skončení pracovního poměru samostatného nebo i nesamostatného podnikání v obchodním odvětví zaměstnavatele“ a o tom, že v případě porušení tohoto „konkurenčního ujednání“ zaplatí „pokutu ve výši šestinásobku hrubého měsíčního příjmu, stanoveného podle hrubého příjmu v měsíci předcházejícím porušení povinnosti“, odporují čl. 26 odst. 1 Listiny a čl. 1 věta druhá Listiny, s tím, že pracovní předpisy mají kogentní povahu, a proto v nich

nelze připustit uplatnění čl. 2 odst. 3 Listiny.

Ústavní soud při projednávání včas podaného návrhu navrhovatele respektoval, že není běžnou třetí instancí v systému všeobecného soudnictví, že není ani vrcholem soustavy obecných soudů, že není ve vztahu k těmto soudům soudem nadřízeným (čl. 81, čl. 90 Ústavy), to vše však za předpokladu, že napadenými rozhodnutími nebylo porušeno základní právo nebo svoboda, zaručené ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy [§ 72 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb. ve spojení s čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. Vzhledem k tomu, že navrhovatel uplatnil námitky, spočívající právě v porušení základních práv a svobod, nezbylo Ústavnímu soudu, než se věcí zabývat. Za tímto účelem si vyžádal od Okresního soudu v Českých Budějovicích spis, sp. zn. 14 C 359/92, z něhož zjistil, že mezi navrhovatelem a vedlejšími účastníky, dříve odpůrci, byly uzavřeny smlouvy, v nichž se vedlejší účastníci, dříve odpůrci, mimo jiné v čl. V smluv zavázali, že se zdrží „po dobu 12 měsíců od ukončení pracovního poměru samostatného nebo i nesamostatného podnikání v obchodním odvětví zaměstnavatele“ a že v případě porušení „konkurenčního ujednání“ zaplatí žalobci „pokutu ve výši šestinásobku hrubého měsíčního příjmu, stanoveného podle hrubého příjmu v měsíci předcházejícím porušení povinnosti“. Pracovní poměr vedlejších účastníků, dříve odpůrců, u navrhovatele byl rozváznán dohodou ke dni 31. 7. 1992. Vedlejší účastníci, dříve odpůrci, ještě za trvání pracovního poměru založili spol. s r. o. s názvem MIN - servis, která má obdobný předmět podnikání jako navrhovatel a v této společnosti po skončení pracovního poměru vyvíjeli podnikatelskou činnost, což vedlo navrhovatele k podání žaloby na zaplacení šestinásobku hrubého měsíčního příjmu, s odůvodněním, že vedlejší účast-

níci, dříve odpůrci, porušili svůj závazek, nacházející se pod čl. V smluv. Dále Ústavní soud zjistil, že rozsudkem ze dne 10. 6. 1993, č. j. 14 C 359/92-60, Okresní soud v Českých Budějovicích zamítl návrh navrhovatele proti odpůrcům, nyní vedlejšími účastníkům, na zaplacení vyčíslených šestinásobků. Proti tomuto rozsudku podal navrhovatel odvolání, na jehož základě rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 1. 1994, č. j. 7 Co 2163/93-84, byl změněn rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích tak, že návrhu na zaplacení šestinásobku proti odpůrcům, nyní vedlejšími účastníkům, bylo vyhověno. Následně na základě dovolání, které podali zavázaní odpůrci, nyní vedlejší účastníci, byl rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 1. 1994, sp. zn. 7 Co 2163/93-84, rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 1995, sp. zn. 6 Cdo 105/94, zrušen a věc vrácena Krajskému soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení. Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. 4. 1995, sp. zn. 7 Co 524/95, bylo rozhodnuto tak, že se potvrzuje rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 6. 1993, č. j. 14 C 359/92-60, kterým byl zamítnut návrh navrhovatele, aby odpůrci, nyní vedlejší účastníci, zaplatili navrhovateli: V. V. částku 88 600 Kč, R. H. částku 59 994 Kč, R. V. částku 70 272 Kč a odpůrkyně I. H. částku 41 760 Kč. V tomto posledně uvedeném a ústavní stížností napadeném rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, kterým byl potvrzen rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích, krajský soud konstatuje vázanost právním názorem dovolacího soudu s tím, že se v podrobnostech odkazuje na rozsudek Vrchního soudu ze dne 20. 1. 1995, sp. zn. 6 Cdo 105/94. V odůvodnění rozsudku Vrchního soudu se potom uvádí, že čl. V smluv je pracovněprávním ujednáním, řídícím se zákoníkem práce, který má kogentní povahu, tzn. že nikdo nesmí

činit to, co je zákonem zakázáno, přičemž Vrchní soud dospívá k závěru, že § 29 odst. 2 zákoníku práce nutno interpretovat s přihlédnutím k § 244 odst. 1 zákoníku práce, v němž je právě vyjádřena zásadně kogentní povaha zákoníku práce, což dále znamená, že smluvní volnost se uplatní jen tam, kde to pracovněprávní předpisy umožňují. Dále Vrchní soud konstatoval, že v oblasti zákoníku práce platí, že nikdo nesmí činit to, co je zákonem zakázáno, takže nelze argumentovat čl. 2 odst. 3 Listiny, dle kterého naopak každý může činit, co mu není zákonem zakázáno. Poté Vrchní soud právě ze shora uvedené zásady, že nikdo nesmí činit to, co je zákonem zakázáno, dovodil, že znění § 75, § 73 zákoníku práce neumožňuje uzavření smlouvy omezující výdělečnou činnost po skončení pracovního poměru, a že znění § 246 až § 248 zákoníku práce vylučuje možnost zajistit práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů jinými, než tam uvedenými způsoby, tj. pokoutou. Konečně Vrchní soud konstatoval porušení čl. 26 odst. 1 Listiny i čl. 1 věty druhé Listiny předmětným ujednáním, neboť zákon nestanoví žádné omezení pro výkon podnikatelské činnosti pro případ, že bývalý zaměstnanec hodlá podnikat ve stejném předmětu činnosti jako jeho bývalý zaměstnavatel. Závěrem odmítl jako nesprávný názor krajského soudu o porušení čl. 26 odst. 1 Listiny, byl-li by závazek sjednán na zcela nepřiměřenou nebo neomezenou dobu a naopak potvrdil správnost odkazu krajského soudu na možnost domáhat se soudní ochrany při ohrožení nebo porušení práva na obchodní tajemství a pro nekalosoutěžní ujednání dle obchodního zákoníku. Zcela na závěr Vrchní soud konstatoval, že dohoda, obsažená v čl. V pracovních smluv, je ve smyslu § 242 odst. 1 písm. a) zákoníku práce neplatná pro rozpor s obsahem a účelem zákona.

Ústavní soud, respektující svoje pravomoci, dané, jak již bylo konstatováno shora,

ústavněprávními hledisky, a vycházející z čl. 1 věty první, z čl. 3 odst. 1 Listiny, v nichž je upravena zásada rovnosti v právech jak pro osoby fyzické, tak právnické (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 15/93); z čl. 2 odst. 3 Listiny, čl. 2 odst. 4 Ústavy, dle kterých každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá, a konečně z čl. 26 odst. 1 Listiny, dle něhož má každý právo podnikat, dospěl k závěru, že ať už jde v čl. V smluv o ujednání občanskoprávní povahy, jak dovodil krajský soud ve svém rozsudku ze dne 14. 1. 1994, č. j. 7 Co 2163/93-84, nebo pracovněprávní povahy, jak dovodil Vrchní soud ve svém rozsudku ze dne 20. 1. 1995, č. j. 6 Cdo 105/94-106, podstatou zůstává, že jde o zachování rovnosti v právu podnikat na straně stěžovatele a na straně vedlejších účastníků, dříve odpůrců. Ve shora uvedeném již bylo konstatováno, že rovnost v právech je základním právem a právo podnikat taktéž. Pro jejich vzájemný vztah platí, že rovnost má povahu akcesorickou, a proto lze na porušení principu rovnosti usuzovat, jen je-li tu vztah k jinému základnímu právu (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 4/95). Rovností v právu podnikat je pak konkrétně třeba rozumět potencionální či relativní rovnost, která znamená, že se pro právo podnikat vyžaduje, aby bylo zásadně uplatňováno za stejných faktických poměrů (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ČSFR, sp. zn. Pl. ÚS 22/92). Protože v dané věci nelze přehlédnout, že napadená rozhodnutí založila nerovnost na straně stěžovatele – navrhovatele, spočívající v tom, že léty budované poznatky o jednotlivých metodách či dokonce objevy právě učiněné a jiné skutečnosti, mající podnikatelskou hodnotu, byly uvolněny bez dalšího k aplikaci třetím osobám, tj. vedlejšími účastníkům, dříve odpůrcům, kteří se o ně ani nemuseli nijak zasloužit, má Ústavní soud za to, že napadená rozhodnutí porušují jak čl. 1 větu



prvou, čl. 3 odst. 1 Listiny, upravující zásadu rovnosti, tak čl. 26 odst. 1 Listiny, upravující právo podnikat. Na uvedené nic nemění možnost domáhat se soudní ochrany, ať už pro nekalosoutěžní chování, nebo pro porušení obchodního tajemství, protože již jde jen o následné nástroje, směřující k obnově porušené rovnosti v podnikání [srov. ustanovení § 17, 51, § 44 odst. 2 písm. g), § 53, § 20 Obchodního zákoníku]. Za této situace nezbylo Ústavnímu soudu, než pro totožnost pochybení obě napadená rozhodnutí zrušit dle § 82 odst. 3 zák. č. 182/1993 Sb.

Pro úplnost se výslovně uvádí, že Ústavní soud nesdílí názor Vrchního soudu o nemožnosti argumentovat čl. 2 odst. 3 Listiny v oblasti pracovněprávních vztahů, neboť toto ustanovení je ustanovením v demokratické společnosti nesmírně významným, jak potvrzuje i jeho zařazení hned do čl. 2 Ústavy, a to potud, že je pojistkou svobody a současně i pojistkou proti totalitizaci společnosti, jíž je vlastní snaha o znormování pokud možno všech oblastí života. Dále dlužno dodat, že se Ústavní soud ztotožnil s názorem Krajského soudu v Českých Budějovicích, obsaženým v jeho rozhodnutí ze dne 14. 1. 1994, č. j. 7 Co 2163/93-84, který při hodnocení předmětného ujednání vzal v úvahu délku doby závazku (12 měsíců), neboť skutečně závazek časově nemezený nebo na nepřiměřenou dobu by nepochybně vedl též k zásahu do rovnosti v právu podnikat, avšak z hlediska vedlejších účastníků, dříve odpůrců. Obecně vzato, bude třeba individuálně přistupovat k hodnocení tzv. „*konkurenčních ujednání*“, tj. od případu k případu, neboť faktem zůstává, že tu je na jedné straně výslovná úprava, týkající se nekalosoutěžního chování a porušení obchodního tajemství (dle obchodního zákoníku), ochrany autorských práv (zák. č. 35/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů), objevů, vynálezů, zlepšovacích návrhů (zák. č. 527/1990 Sb., ve

znění pozdějších předpisů) a na druhé straně jsou důležité takové ukazatele, jako je výše sjednané pokuty, délka doby pracovního poměru, délka doby závazku, povaha provozu atd., to vše s tím, že nejen získávání zkušeností, poznatků, ale i jejich využívání, je tou nejpřirozenější součástí lidské existence.

## **7. Vše je dovoleno, co není zakázáno, pro nositele státní moci neplatí**

### **čl. 2 odst. 3 Listiny čl. 2 odst. 3 Ústavy**

**Pro Ministerstvo vnitra, stejně jako pro jiné státní orgány, platí jedna ze stěžejních zásad právního státu upravená v čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 Listiny, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Ministerstvo vnitra jako nositel státní moci může vydat pouze takový akt, k jehož vydání ho opravňuje zákon. U státních orgánů neplatí pravidlo platné pro soukromé osoby, že každý může činit, co není zákonem zakázáno (čl. 2 odst. 3 Listiny).**

Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 6. 1998, sp. zn. I. ÚS 357/97  
*Sb. ÚS 43/1998*

### **Z odůvodnění:**

Stěžovatel včas podaným návrhem ústavní stížnosti napadá rozsudek Nejvyššího soudu, kterým bylo zamítnuto dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ve věci „výmazu záznamu, podle něhož je žalobce v materiálech StB veden jako osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 451/1991 Sb.“ Jde o to, že bylo sice již pravomocně rozhodnuto o tom, že stěžovatel byl neoprávněně evidován v materiálech

StB, avšak vyšší soudy odmítají provést výmaz záznamu.

Ústavní soud po prostudování ústavní stížnosti, uvedených vyjádření i příslušného soudního spisu dospěl k závěru, že ústavní stížnost není důvodná. Ústavní soud neměl důvodu se zabývat argumenty, resp. polemikou stěžovatele, která se týkala výkladu běžných zákonů, např. ustanovení § 258 odst. 2 občanského soudního řádu. Ostatně šlo vesměs o názory již uplatněné v soudním řízení, se kterými se obecné soudy řádně vypořádaly. Podstatou ústavní stížnosti se však jevila námitka, že Vrchní soud v Praze, stejně jako Nejvyšší soud, nevyhověly stěžovatelovu návrhu na provedení výmazu záznamu, podle něhož je žalobce v materiálech StB veden jako osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 451/1991 Sb. Stěžovatel se domnívá, že uvedenými rozhodnutími soudů bylo porušeno právo podle čl. 10 Listiny, čl. 17 a čl. 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 14 evropské Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Pokud jde o namítané porušení čl. 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Ústavní soud se těmito tvrzeními nemohl zabývat, neboť otázka zákazu diskriminace garantovaná citovanými ustanoveními nebyla vůbec předmětem soudních řízení a tudíž ani rozhodování soudů obecných. Touto otázkou by bylo možné se zabývat, pokud by stěžovatel (soudně) napadal konkrétní případ diskriminace, resp. nerespektování lustračního osvědčení.

Ustanovení § 13 odst. 1 občanského zákoníku, stejně jako na ústavní úrovni čl. 10 odst. 2 a 3 Listiny i čl. 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, zaručují pouze ochranu před neoprávně-

ným (svévolným) zásahem do osobnostních práv. Za neoprávněný zásah nelze však považovat jednání právem dovolené, resp. státnímu orgánu přikázané, tedy postupy při vydávání osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb. Zákonem upravený postup při vydávání a manipulaci s osvědčením ostatně garantuje – v souladu s čl. 10 odst. 3 Listiny – ochranu údajů o lustraci před nežádoucí publicitou. V § 19 zákona č. 451/1991 Sb. se stanoví, že zveřejňování skutečností uvedených v osvědčení nebo zveřejňování osvědčení samotného, jakož i jakýchkoli podkladů k jejich vypracování, je bez předchozího písemného souhlasu občana zakázáno.

Z uvedeného vyplývá, že obsah předmětného osvědčení odpovídá skutečnému stavu věci, tedy že stěžovatel byl evidován, resp. zanesen do evidence registru svazků bývalé Státní bezpečnosti, přičemž do této evidence bylo později vneseno pravomocné rozhodnutí, které určuje, že stěžovatel byl evidován neoprávněně.

Pro úplnost je třeba uvést, že k otázce charakteru osvědčení podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 451/1991 Sb. Ústavní soud již dříve konstatoval (sp. zn. II. ÚS 1/93, usn. č. 12, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 2), že se nejedná o rozhodnutí správního orgánu, nýbrž o akt (veřejnou listinu), kterým Ministerstvo vnitra jako kompetentní orgán osvědčuje existenci nebo neexistenci určité jemu známé skutečnosti nebo stavu, který nastal nebo trvá. Tomu odpovídá i deklaratorní charakter osvědčení, kdy Ministerstvo vnitra v něm podle podkladů obsažených v registru svazků bývalé Státní bezpečnosti osvědčuje na základě zmocnění daného mu ustanovením § 9 odst. 1 zákona č. 451/1991 Sb. existenci či neexistenci určitého stavu, tj. zda v těchto podkladových materiálech shledalo skutečnosti uvedené v § 2 zákona č. 451/1991 Sb. Ministerstvo vnitra není podle citovaného